

Список використаних джерел

1. Новиков Г.И. Методика расчета оптимальных размеров бригад и ферм / Г.И. Новиков. – М.: Колос, 1967. – 240 с.
2. Веденичев П.Ф. Теоретичні основи концентрації виробництва та визначення оптимальних розмірів сільськогосподарських підприємств / П.Ф. Веденичев // Оптимальні розміри колгоспів Української РСР ; за ред. чл.-кор. ВАСГНІЛ І.Н. Романенка та канд. екон. наук П.Ф. Веденичева. – К., 1964. – С. 5–17.
3. Веденичев П.Ф. Оптимальні розміри колгоспів Полісся, Лісостепу та Північного і Центрального Степу України / П.Ф. Веденичев, Н.Р. Образцова, І.І. Гурін // Оптимальні розміри колгоспів Української РСР ; за ред. чл.-кор. ВАСГНІЛ І.Н. Романенка та канд. екон. наук П.Ф. Веденичева. – К., 1964. – С. 29–51.
4. Образцова Н.Р. Рациональные размеры колхозов и их внутривоспроизводственных подразделений Украинской ССР / Н.Р. Образцова // Оптимальные размеры колхозов ; под ред. докт. екон. наук Г.Г. Котова и И.А. Бородин. – М.: Колос, 1970. – С. 275–297.
5. Чайнов А.В. Оптимальные размеры сельскохозяйственных предприятий / А.В. Чайнов. – М.: Новая деревня, 1928. – 92 с.
6. Саблук П.Т. Розвиток земельних відносин в Україні / П.Т. Саблук. – К.: ННЦ ІАЕ, 2006. – С.254–255.
7. Данкевич А.Є. Оптимальні розміри сільськогосподарських землекористувачів промислового типу в Україні / А.Є. Данкевич // Економіка АПК. – 2008. – № 9. – С. 34.
8. Месель-Веселяк В.Я. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2005. – №6. – С. 21–22.
9. Месель-Веселяк В.Я. Реформування аграрного виробництва / В.Я. Месель-Веселяк. – К.: ІАЕ УААН, 1999. – 272 с.
10. Агрпромиловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку. – Вип. 5 ; за ред. П.Т. Саблука та ін. – К.: ІАЕ УААН, 2002. – С.449–461.
11. Андрійчук В.Г. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку : моногр. / В.Г. Андрійчук. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2007. – 214 с.
12. Андрійчук В.Г. Проблемні аспекти регулювання функціонування агропромислових компаній / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2014. – № 2. – С. 5–21.
13. Розвиток аграрних холдингових формувань та заходи з посилення соціальної спрямованості їхньої діяльності ; [за ред. Лупенка Ю.О., Кропивка М.Ф., Малика М.Й. та ін.]. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2013. – 38 с.
14. Наконечний С.І. Погодний ризик АПК: адаптивне моделювання, економічне зростання та прогнозування / С.І. Наконечний, С.С. Савіна // – К.: ДЕМГУР, 1998. – 162 с.

Стаття надійшла до редакції 20.07.2017 р.

Фахове рецензування: 24.07.2017 р.

*

УДК 338.24:65.011

*Б.В. ВИШНІВСЬКА, кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Оцінка залежності конкурентоспроможності підприємства від інноваційної діяльності

Постановка проблеми. Інноваційний процес можна розглядати як комплекс послідовних дій, у результаті яких новація розвивається від ідеї до конкретного продукту й поширюється під час практичного використання. Перебіг інноваційного процесу, як і будь-якого іншого, визначається складною взаємодією багатьох чинників. Успіх на цьому шляху залежить від управлінського механізму, який об'єднує в єдиний потік витоки наукової ідеї, її розроблення, впровад-

ження результату у виробництво, реалізацію, поширення та споживання. Ефективність інноваційного процесу визначається лише після впровадження інновації, коли з'ясовується, якою мірою вона задовольняє потреби ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання підвищення конкурентоспроможності продукції, а також впливу на неї інноваційної діяльності знаходиться у центрі уваги наукових та практичних працівників, йому присвячена значна кількість наукових досліджень і робіт вітчизняних та за-

© Б.В. Вишнівська, 2017

рубіжних учених, таких як І.Ю. Гришова [2], О.І. Дачій [3], С.М. Ілляшенко [4], М.Портер [13], Ю.І. Продіус [6] й ін. Однак на нинішній час вплив інноваційної діяльності на підвищення конкурентоспроможності підприємств потребує повнішого дослідження.

Мета статті – обґрунтування науково-методичних і практичних рекомендацій щодо забезпечення конкурентоспроможності та інноваційної діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання.

Виклад основних результатів дослідження. Ефективність інноваційного процесу визначається лише після запровадження інновації, коли з'ясовується, якою мірою вона задовольняє потреби ринку. Важливе значення при цьому має інструмент моделювання. Модель інноваційного процесу дає змогу виділити в інноваційній діяльності окремі складові, надаючи тим самим можливість наскрізного планування інновації за стадіями з урахуванням кон'юнктурних змін [4, 1].

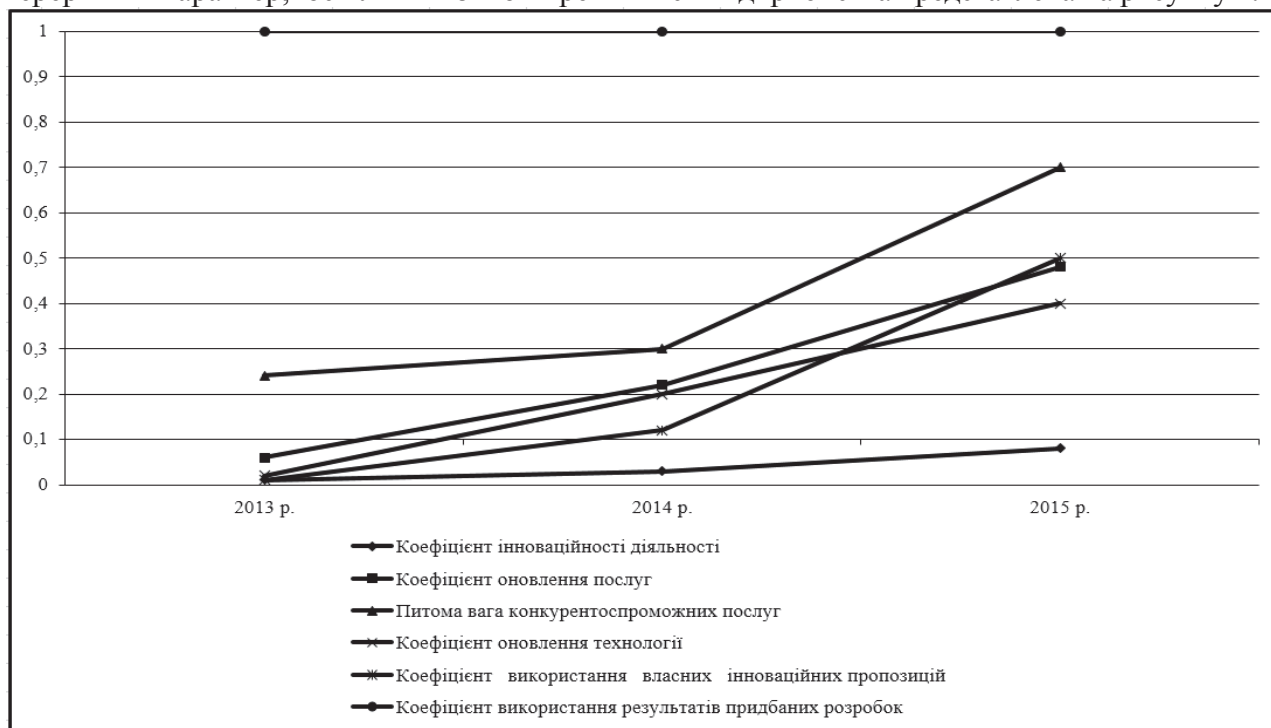
На відміну від науково-технічного прогресу інноваційний процес не завершується тільки впровадженням новації (техніки, технології, продукту) у виробництво, а має неперервний характер, оскільки «з поширен-

ням (дифузією) інновація вдосконалюється, стає ефективнішою, набуває нових споживчих якостей. Це відкриває для неї нові можливості застосування, нові ринки, а відповідно, і нових споживачів, котрі сприймають даний продукт, технологію або послугу як нові саме для себе» [2, 3, 5].

Таким чином, інноваційний процес можна вважати засобом задоволення суспільних потреб на основі впровадження досягнень науки й технології. Для оцінки рівня інноваційної діяльності ТДВ «Коростенський комбінат хлібопродуктів» Житомирської області визначено різні показники: коефіцієнт інноваційної діяльності; коефіцієнт оновлення послуг; питома вага конкурентоспроможних послуг, коефіцієнт використання власних розробок, коефіцієнт використання результатів придбаних розробок та ін.

Оцінювати технічний рівень забезпеченості інноваційної діяльності можна також, використовуючи коефіцієнт оновлення технології, який розраховують як співвідношення кількості впроваджених нових технологічних процесів до загальної кількості технологічних процесів [2, с. 17; 7].

Динаміка показників інноваційної діяльності підприємства представлена на рисунку 1.

Рис. 1. Динаміка показників інноваційної діяльності ТДВ «Коростенський комбінат хлібопродуктів» Житомирської області

Джерело: Розраховано автором за даними річної звітності підприємства.

Аналізуючи динаміку показників інноваційної діяльності досліджуваного нами підприємства, можна зробити висновки про те, що витрати на інноваційну діяльність мали позитивну тенденцію (наприклад, у 2015 році цей показник становив 8% від загальних витрат), що все ж у конкурентних умовах доводить про існування проблем інноваційного розвитку. Значення питомої ваги конкурентоспроможних послуг може бути в межах від 0 до 100%, а рівень її зростає в міру наближення до 100%. Розрахунки показали, що у 2015 році послуги організації були конкурентоспроможні (близько 70%) на відміну від попередніх років. Використання власних інноваційних пропозицій, оновлення технологій також мали тенденцію до збільшення – 50 і 40% відповідно.

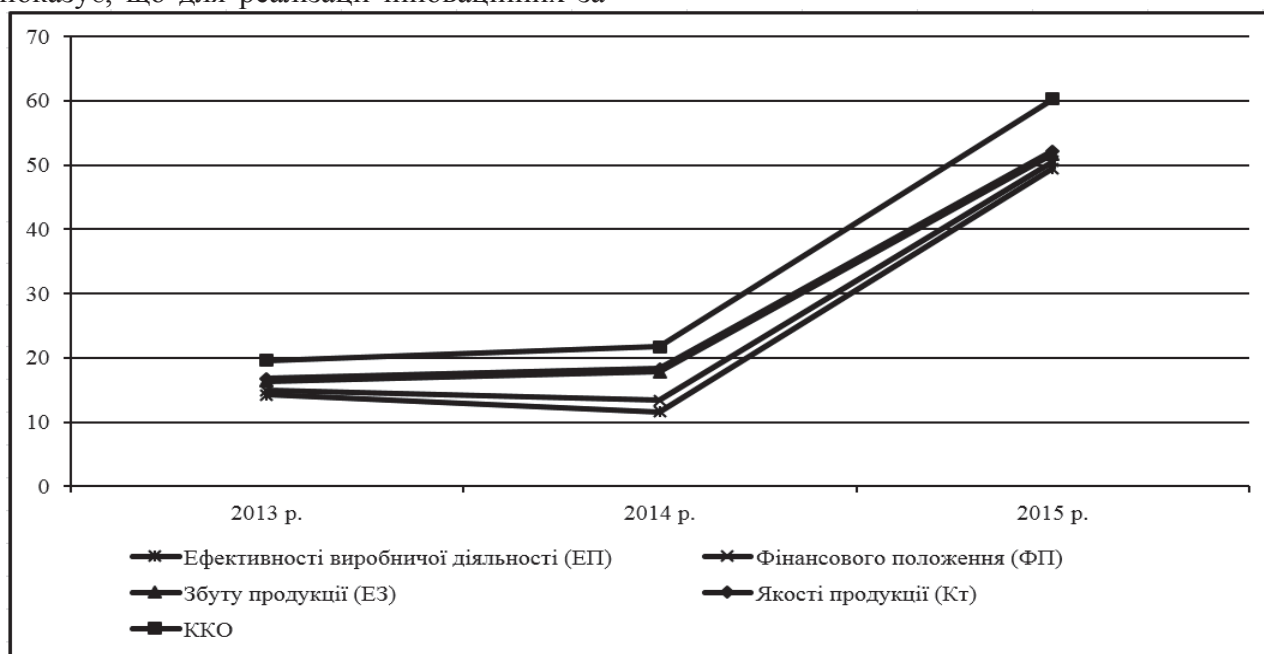
Істотним чинником, що стримує інноваційну діяльність на рівні організації, залишається проблема відсутності чітко налагодженої системи управління нововведеннями. В ринкових умовах виживає організація, яка не просто запроваджує інновації, а робить це ефективно. Аналіз управління у ТДВ «Коростенський комбінат хлібопродуктів» показує, що для реалізації інноваційних за-

вдань необхідно мати інноваційний підрозділ, який би постійно займався зазначеними проблемами. Це є доцільним, оскільки робить інноваційну діяльність більш контрольованою, системною та посилює відповідальність за результати.

Серед значних проблем інноваційного розвитку слід відзначити відсутність системи стимулювання інноваційної активності у ТДВ «Коростенський комбінат хлібопродуктів», що зумовлено частково фінансовими труднощами й проблемами управлінського характеру. По-перше, це авторитарний стиль управління вищого керівництва, по-друге, відсутність продуманої моделі управління інноваційними ідеями та пропозиціями в організації.

Основні зусилля щодо активізації інноваційних процесів нині слід спрямувати на їхній організаційно-управлінський розвиток, насамперед, на створення ефективних організаційних структур, які здатні забезпечити комплексне використання інноваційних можливостей організації.

Оцінка конкурентоспроможності підприємства наведена на рисунку 2.

Рис. 2. Зведені оцінки конкурентоспроможності ТДВ «Коростенський комбінат хлібопродуктів» Житомирської області за 2013-2015 рр., %

Джерело: Розраховано автором за попередніми даними.

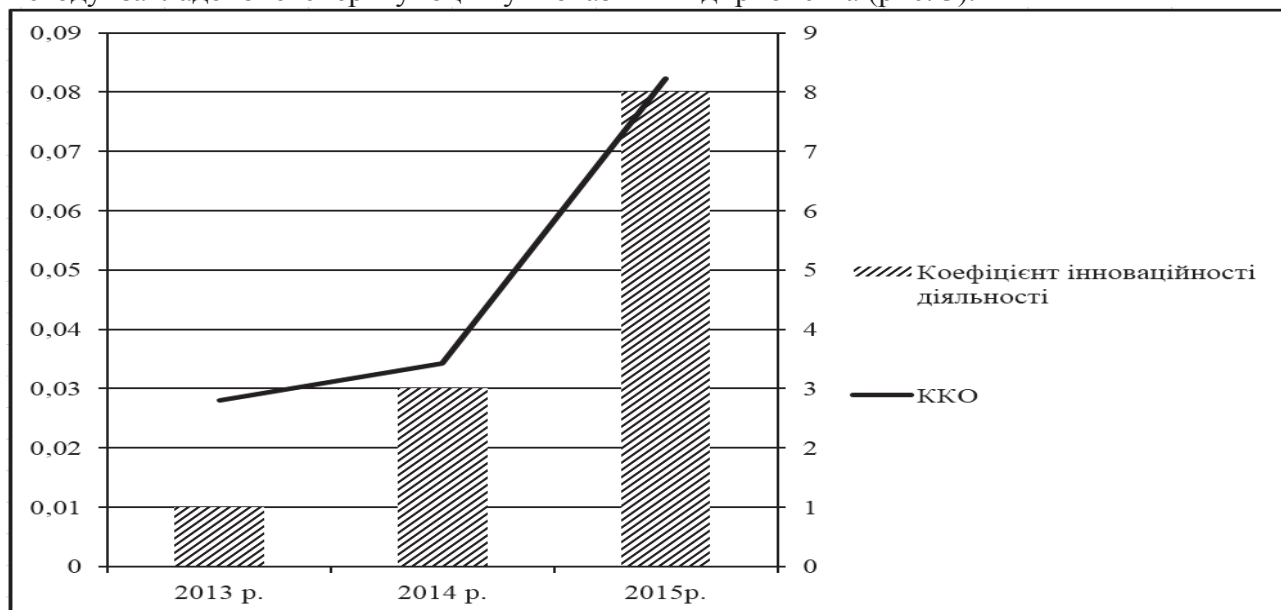
Такий розрахунок рівня конкурентоспроможності акумулює в собі найважливіші оцінки господарської діяльності підприєм-

ства, виключає дублювання окремих показників, дає змогу швидко й ефективно одержати дані про стан підприємства на галузе-

вому ринку. Розглянутий метод має явні переваги. Він є зручним для використання при дослідженні конкурентоспроможності виробничого підприємства, охоплює основні напрями його діяльності. Разом із тим в основу методу закладено експертну оцінку показ-

ників вагомості кожного коефіцієнта, а така оцінка не може вважатися абсолютно достовірною.

Проаналізуємо залежність конкурентоспроможності від інноваційної діяльності підприємства (рис. 3).

Рис. 3. Залежність конкурентоспроможності від інноваційної діяльності ТДВ «Коростенський комбінат хлібопродуктів» Житомирської області

Джерело: Розраховано автором за попередніми даними.

Як видно з рисунка 3, при збільшенні інноваційної діяльності підприємства зростає його конкурентоспроможність. За даними показниками можемо зробити висновок, що інноваційна діяльність для цього підприємства є невід'ємною складовою не тільки конкурентоспроможності, а також життєдіяльності підприємства у цілому.

Для визначення стратегії поведінки підприємства на ринку та цілей планування необхідно проаналізувати його зовнішнє і внутрішнє середовище. Аналіз зовнішнього середовища передбачає глибоке вивчення постачальників ресурсів, покупців продукції, наявності ринків збуту, існуючих технологій, конкурентів, законодавства, можливостей фінансування й інших складових середовища. Аналіз внутрішнього середовища передбачає корпоративний аналіз самого підприємства, тобто його забезпечення ресурсами, конкурентоспроможності продукції, технологій, що застосовуються для виробництва продукції, забезпечення кваліфікованим персоналом, місця підприємства в галузі, можливостей розширення його дія-

льності, управлінської та виробничої структур. Цей прийом планування особливо придатний для сільськогосподарського виробництва, оскільки в ньому, на відміну від інших галузей економіки, переплітаються найрізноманітніші, часто непрогнозовані чинники впливу на виробничу діяльність.

Висновки. Проведені комплексні розрахунки конкурентоспроможності ТДВ «Коростенський комбінат хлібопродуктів» показали, що досліджуване підприємство на етапі відновлення. Керівництву підприємства потрібно приділити особливу увагу тим підрозділам, які неефективно використовують надані їм ресурси порівняно з іншими аналогічними підприємствами.

Заходи, направлені на зміцнення сильних сторін організації, такі:

- оцінка сильних сторін підприємства й розробка стратегічного плану;
- удосконалення технологічного ланцюжка по переробці та збереженню зерна.

Заходи, спрямовані на уникнення можливих загроз, їх пом'якшення й мінімізацію:

обмеження видів та обсягу послуг, що надаються до врегулювання оподаткування діяльності підприємства (з метою запобігання подвійному оподаткуванню);

координація діяльності членів організації з метою беззбиткової його діяльності та ін.

Список використаних джерел

1. Башнянин Г.І. Основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому ринку [Текст] / Г.І. Башнянин, О.В. Паранчук // Науковий вісник НЛТУ України: Зб. науково-технічних праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.1. – С. 125-128.
2. Гришова І.Ю. Підходи до формування інноваційного потенціалу підприємств харчової промисловості / І.Ю. Гришова, Т.М. Гнатєва // Інноваційна економіка. – 2013. – № 1. – С. 15-18.
3. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України / О.І. Дацій. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – 428 с
4. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: [навч. посіб.] / С.М. Ілляшенко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К., Суми: Університетська книга, Княгиня Ольга, 2005. – 324 с.
5. Міщенко І.М. Інноваційна діяльність у сільському господарстві: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.02.02 / І.М. Міщенко / Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки" УААН. – К., 2005. – 20 с.
6. Продіус Ю.І. Інноваційність як чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємства // Матер. між нар. науково-практичної Інтернет-конференції "Управління інноваційним розвитком на макро-, мезо- та мікрорівнях" / Ю.І. Продіус, А.І. Журавель. – Одеса, 2015. – С. 101-103.
7. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: [підруч.] / Л.І. Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с.
8. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів: [моногр.] / П.С. Харів. – Тернопіль: «Економічна думка», 2003. – 326 с.
9. Amabile, T. (2006) 'How to kill creativity', in Henry, J. Creative Management and Development, 3rd Edition, London, Sage.
10. Chesbrough, H. 'The era of open innovation', Sloan Management Review, 2003. – vol. 44, no. 3 (Spring), pp. 35–41.
11. Mayle, D. 'Innovation in practice', in Henry, J. and Mayle, D. (eds) Creativity, Innovation and Change Media Book, Milton Keynes, Open University, 2006. – Pp. 33–38.
12. Mannan, M.A. Essentials of Total Quality Management / M.A. Mannan, F. Ferdousi // University Grants Commission of Bangladesh, Dhaka, 2007. – 197 p.
13. Porter, Michael E. Competitive advantage: creating and sustaining superior performance: with a new introduction. / Michael E. Porter. – New York: Free Press. – 1998. – 558 pages.
14. Strategic Research Agenda – Assuring the future of manufacturing in Europe: Report of the high Level Group, September 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.manufuture.org>.

Стаття надійшла до редакції 11.07.2017 р.

Фахове рецензування: 10.08.2017 р.

* * *

Новини АПК

В Україні ранні зернові зібрано на площі 7,4 млн га

Станом на 1 серпня 2017 року зібрано 26,9 млн т зерна ранніх зернових та зернобобових культур з 7,4 млн га, що становить 76% від прогнозних до збирання 9,7 млн га, при середній врожайності 36,4 ц/га.

По культурах уже зібрано:

пшениця – 19,1 млн т з 4,9 млн га (77% від 6,4 млн га) при середній урожайності 39,0 ц/га;

ячмінь – 6,7 млн т з 2,0 млн га (81% від 2,5 млн га) при середній урожайності 32,5 ц/га;

жито – 113 тис. т з 42 тис. га (24% від 172 тис. га) при урожайності 27,0 ц/га;

овес – 62 тис. т з 24 тис. га (13% від 194 тис. га) при урожайності 25,4 ц/га;

горох – 986 тис. т з 379 тис. га (93% від 408 тис. га) при середній урожайності 26,0 ц/га.

Крім того, намолочено 1,9 млн т ріпаку з 706 тис. га (90% від 785 тис. га) при врожайності 26,8 ц/га.

Найвища урожайність ранніх зернових та зернобобових культур в господарствах Хмельницької – (54,7 ц/га), Івано-Франківської – (52,0 ц/га), Львівської – (50,3 ц/га), Чернівецької – (48,8 ц/га) та Тернопільської – (47,6 ц/га) областей.

Прес-служба Мінагрополітики України